

Інститут філософії імені Г.С. Сковороди НАН України
відділ історії зарубіжної філософії
сектор історії східної філософії

25 березня 2025, 16:00

СЕМІНАР ДОСЛІДНИКІВ СХІДНИХ ФІЛОСОФІЙ

Засідання CXLVIII

приєднатися до конференції Google Meet можна за покликанням:

<https://meet.google.com/tqf-sbxw-gqe>

Тема доповіді:
**«Концепт мудрості-паня у трактаті
Буддгаггоси “Вісуддгімагга”»**

Доповідач:
Микита Барковський,
Інститут філософії імені Г. С. Сковороди НАНУ

ЗАПРОШУЄМО УСІХ ЗАЦІКАВЛЕНИХ!

Див.: www.tdsf.kiev.ua/

http://community.livejournal.com/ukr_asia_philos

<http://www.facebook.com/OrientalPhilosophiesSeminarKyivUkraine>

ТЕЗИ

Доповідь присвячена дослідженню концепту мудрості (*пали: paññā*) в буддизмі тхеравади з детальним аналізом Вісуддгімагги (*Visuddhimagga*/Шлях очищення) – авторитетного трактату Буддгаггоси, у ній розглядаються його погляди в контексті фундаментальних текстів палійського канону Тіпітаки (*пали: Tipitaka*). Дослідження висвітлює мудрість як одне з центральних питань для реалізації основних буддійських учень, таких як Чотири шляхетні істини (*пали: cattāri ariyasaccāni*) та “три ознаки буття” (*пали: tilakkhaṇa*): непостійність, страждання та відсутність “я” (*пали: anicca, dukkha, anattā*).

У доповіді контекстуалізуються інтерпретаційні межі Буддгаггоси у його трактаті, досліджується, як він систематично інтегрує мудрість у потрібний шлях: моральність (*sīla*), зосередженість (*samādhi*) і мудрість (*paññā*), з акцентом на поступовий розвиток від теоретичного знання до практичного звільнення за допомогою медитативної техніки віпассана (*samatha-vipassanā*). Особлива увага буддійського філософа приділяється класифікації мудрості на три взаємозалежні форми – мудрість, що походить від навчання (*sutamayā paññā*); мудрість, що походить від споглядання (*cintāmayā paññā*) та мудрість, що походить від медитативного прозріння (*bhāvanāmayā paññā*).

Як висновок, підкреслюється особливий внесок “Вісуддгімагги” Буддгаггоси в буддійське розуміння мудрості. Трактат унікальним чином синтезує етичну поведінку, зосередженість і мудрість в послідовний і систематичний шлях ментального очищення, спрямований на досягнення ніббани (*пали: nibbāna*). Також Буддгаггоса представляє оригінальну і ретельно структуровану інтерпретацію мудрості, особливість якої полягає у тому, що це одна з найперших спроб переходу від абстрактних теоретичних понять до їх практичного усвідомлення та у безпосередній орієнтації на досвід. Іншими словами це можна було б описати як “практичний переворот”. Ця особлива концептуалізація у перспективі дозволяє проводити паралелі та відмінності між буддійськими та, наприклад, західними філософськими конструкціями, зокрема, аристотелівським фронеzisом (φρόνησις), демонструючи таким чином актуальність та застосовність поглядів Буддгаггоси на ширші міждисциплінарні дискусії.